

فلسفه علم کانت

رضا ماحوزی

پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

فلسفه علم کانت

رضا ماحوزی (عضو هیئت علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی)

نا: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

ویراستار: صدرا عمویی

محرر: موسی مرتضوی فر

اول: بهار ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۶۲۲-۰۲-۲

نشانی: تهران، خیابان اسدآباد، خیابان شهید مومن نژاد (گلستان یکم)، شماره ۱۲۴. تلفن: ۲۲۵۷۰۷۷۷

سایت: www.jscs.ac.ir

پست الکترونیکی: fo@jscs.ac.ir

کلیه آثار منتشره این پژوهشکده در جهت ایجاد هم‌افزایی و نظر شخصی نویسندگان محترم آن است و لزوماً مورد تأیید این پژوهشکده نیست.

سرشناسه: ماحوزی، رضا، ۱۳۵۸ -

عنوان و نام پدیدآور: فلسفه علم کانت/ تألیف رضا ماحوزی.

مشخصات نشر: تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۳۲۸ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۲-۲-۶۲۲-۰۲-۲

یادداشت: کتابنامه

موضوع: کانت، ایمانوئل، ۱۷۲۴ - ۱۸۰۴م. -- نقد و تفسیر

موضوع: Kant, Immanuel, 1724 - 1804 -- Criticism and interpretation

موضوع: کانت، ایمانوئل، ۱۷۲۴ - ۱۸۰۴م. -- دیدگاه درباره کلیات (فلسفه)

موضوع: Kant, Immanuel -- Views on universals (Philosophy)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۸ ب ۲۷۹۸ / م ۲

رده بندی دیویی: ۱۹۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۳۱۱۶۰

فهرست مطالب

۹		دباجه پژوهشگر
۱۱		پیشگفتار
		فصل اول: بنیاد فلسفه فیزیک
۱۹		فیزیک نیوتنی و تبیین فلسفی آن توسط کانت
۲۴		فیزیک محض چیست؟
۳۰		نقش فیزیک محض در شناسایی تجربی
۳۳		آنالوژی‌ها و ایجاد تجربه
۳۳		الف- شاکله‌ها
۳۹		ب- وحدت خودآگاهی و احکام تجربه
۴۳		ج- آنالوژی‌ها و ساخته شدن تجربه
۴۶		ج ۱- اصل دوام جوهر
۵۰		ج ۲- اصل علیت
۶۳		ج ۳- اصل مشارکت
۶۶		آنالوژی‌ها و اصول فیزیک نیوتن و محدوده عملکرد آن‌ها
		فصل دوم: امر سوم در قضایای تألیفی پیشینی
۷۷		تقسیم احکام به تحلیلی و تألیفی
۷۹		معمای احکام تألیفی پیشینی

۸۲	 امر سوم در احکام تألیفی پسینی
۸۸	 امر سوم در احکام تألیفی پیشینی
	فصل سوم: اصل ثبات جوهر و ابتکارات تحلیلی آن
۹۶	 اصل ثبات جوهر به عنوان يك اصل پویا و نظام بخش
۱۰۰	 اصل ثبات جوهر
۱۰۰	 تقریر اول
۱۰۱	 الف- تبیین تجربه و ساختن عین
۱۰۲	 ب- جوهر، عنوان چسب هستی شناسانه کیفیات
۱۰۴	 ج- سر به مثابه هویت شیء
۱۰۷	 تقریر دوم
۱۰۷	 الف (یکتوان) طبیعت و بقاء ماده
۱۱۰	 ب- اصل ثبات جوهر و سر
۱۱۲	 ج- درك کلی و متعین از زمان
۱۱۵	 د- تبیین دو آنالوژی دیگر
	فصل چهارم: تبیین «قانون عمل و عکس العمل» طبق «اصل مشارکت»
۱۲۰	 جایگاه آنالوژی های تجربه در کتاب نقد عقل محض
۱۲۴	 جایگاه اصل مشارکت
۱۲۵	 مسئله اصل مشارکت
۱۲۷	 اصل مشارکت
	فصل پنجم: نقش اصول فاهمه دسته کمیت و کیفیت و جهت در آنالوژی های تجربه
۱۳۸	 نقش اصول متعارفه شهود در عملکرد آنالوژی ها و شناخت اعیان
۱۴۴	 نقش پیش یابی های ادراک در عملکرد آنالوژی ها و شناخت اعیان
۱۵۲	 نقش اصول موضوعه اندیشه تجربی در عملکرد آنالوژی ها و شناخت اعیان
	فصل ششم: جدال مکانیسم و غایت مندی
۱۶۷	 مکانیسم و تعین گرایی علی در فیزیک تجربی
۱۷۸	 غایت مندی در ارگانیسم ها و طبیعت به عنوان يك کل
۱۸۴	 جدال مکانیسم و غایت مندی
۱۸۷	 پیوند مکانیسم و غایت مندی
	فصل هفتم: انواع؛ از قراردادگرایی لاک تا خوانش استعلایی کانت
۱۹۵	 لاک و قراردادگرایی انواع

فهرست مطالب / ۷

۲۰۴	کانت و خوانش استعلایی انواع
	فصل هشتم: وحدت قوای ذهن و تأسیس نظام کامل فلسفی
۲۱۸	نظام کامل فلسفی و علم فلسفه
۲۲۳	فاهمه و قوه حکم
۲۲۷	عقل عملی و قوه حکم تأملی
۲۲۹	فاهمه و عقل
	فصل نهم: نقش «فرولايه فوق محسوس» در وحدت قوای ذهن
۲۳۵	عقلا طری: حصص و ایده‌های استعلایی
۲۳۷	قوة حکم تأملی و تبیین فوق محسوس‌ها
۲۵۱	عقل عملی محض و تعیین این به فرولايه‌های فوق محسوس
	فصل دهم: وحدت قوای ذهن بنیادی برای وحدت الهیات فیزیکی و الهیات اخلاقی
۲۶۲	الهیات فیزیکی
۲۷۴	الهیات اخلاقی
	فصل یازدهم: نقادی بر چیستی و قلمرو مفاهیم فلسفی در اندیشه کانت از منظر حکمت متعالیه
۲۹۲	قلمرو معرفتی مفاهیم پیشین عقل نظری
۳۰۱	معرفت و مفاهیم فلسفی در حکمت متعالیه
۳۱۵	فهرست منابع
۳۲۳	نمایه

دیباچه پژوهشکده

دانشگاه امروزی اثر عرصه های فرهنگی، اجتماعی و فناوری در عصر حاضر دستخوش تغییراتی شده و این تغییرات موجب ظهور مفاهیم تازه ای در مطالعات آموزش عالی، علم و فناوری گردیده است. در این بستر جهانی، در سال های اخیر مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی، علم و فناوری نه تنها مورد توجه واقع شده بلکه در نظام شناخت و آینده نگری آموزش عالی اهمیت محوری پیدا کرده است. فهم چالش های پیش روی آموزش عالی و انتظارات از آن با تکیه بر مولفه های درونی و بیرونی نظام علم، وضعیت فعلی و آینده نگری تعاملات میان دانشگاه و محیط پیرامون به ملاحظات فرهنگی و اجتماعی ممکن می نماید و از این طریق می توان راهبردهای تحول بخش میان کارویژه های دانشگاه با نیازهای اجتماعی و بازار کار ارائه داد. براین اساس مطالعات آموزش عالی و علم برای شناخت وضعیت موجود، ارزیابی تعاملات آن با جامعه و فرهنگ و ایفای نقش موثرتر آموزش عالی در ترسیم آینده کشور نیازمند بهره گیری از ظرفیت علوم اجتماعی و علوم انسانی و کاربرست راهبردهای آن در عرصه سیاست گذاری و تصمیم گیری است. برای دستیابی به این اهداف، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات

و فناوری از سال ۱۳۸۲ با هدف پژوهش در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی و توسعه علمی، ایفای نقش نهاد واسط میان دانشگاه و جامعه و به‌عنوان نهاد مولد اندیشه و اتاق فکر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه‌های مورد اشاره تاسیس شده و در پی انجام پژوهش‌ها و مطالعاتی در محورهای زیر است:

۱. پژوهش در زمینه مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی، توسعه علمی و فناوری ۲. مطالعه در حوزه سیاست‌گذاری فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی ۳. توسعه کانون‌های تفکر در حوزه مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی ۴. آینده‌نگری دانشگاه‌ها و شناخت نیازهای جدید آموزش عالی ۵. مطالعه در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی ۵. شناخت و بسط مطالعات میان‌رشته‌ای و بین‌رشته‌ای گسترش آن.

با توجه به اهداف فوق پژوهش‌شکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی در کنار برنامه‌ها و فعالیت‌های پژوهشی، اقدام به تالیف و ترجمه آثار علمی در زمینه‌های فوق برای توسعه و رشد بین حوزه مطالعاتی و همچنین تامین منابع فکری و علمی لازم برای سیاست‌گذاری فرهنگی و اجتماعی در آموزش عالی نموده است. امیدواریم کتاب‌های منتشر شده توسط این پژوهش‌شکده، به بهترین شکل در دسترس استادان، مدیران، کارشناسان، و علاقه‌مندان مطالعات فرهنگی و اجتماعی آموزش عالی قرار گیرد و در ایفای نقش کارویژه‌های آموزش عالی و علم در جامعه ایران به سهم خود نقشی سازنده داشته باشد.